

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO -KRAJOZNAWCZE

2008
ROK PRZYRODY
W PTTK

www.pttk.pl

WĘDRUJ Z NAMI!

Rok przyrody w PTTK

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, to najstarsze w Polsce stowarzyszenie skupiające turystów i krajoznawców. Powstało w 1950 r. z połączenia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego istniejącego od 1873 r. oraz Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego istniejącego od 1906 r. i jest spadkobiercą ich tradycji, a także dorobku materialnego i duchowego, który pielęgnuje, a także twórczo rozwija.

Przypadająca w 2008 roku rocznica stulecia powstania w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym Komisji Ochrony Osobliwości Przyrody stała się impulsem do ogłoszenia przez Zarząd Główny naszego Towarzystwa roku 2008 jako „Roku Przyrody w PTTK”

W działalności **PTTK** zawsze były i są obecne idee ochrony przyrody: ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, tworzenia parków narodowych i krajobrazowych, tworzenia rezerwatów i ustanawiania pomników przyrody. Naszą troską jest ochrona wszelkich przyrodniczych wartości, które mają zasadniczy wpływ na uprawianie krajoznawstwa i turystyki.

PTTK inspirowa i prowadzi działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego, szerzy wiedzę o ojczystej przyrodzie i upowszechnia zasady korzystania z niej. Statutowe cele organizowania i popierania ochrony i zachowania wartości ojczystej przyrody realizują przede wszystkim komisje ochrony przyrody PTTK w całej Polsce oraz społeczni opiekunowie przyrody.

Przyroda uczy najpiękniej!

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze

- ★ stale popularyzuje ideę ochrony przyrody,
- ★ kształtuje postawy poszanowania przyrodniczego dziedzictwa,
- ★ szerzy wiedzę o przyrodzie i jej kulturowych wartościach,
- ★ podejmuje inicjatywy rozwijania turystyki przyjaznej dla środowiska przyrodniczego.

Działania Towarzystwa służą upowszechnianiu i utrwalaniu w świadomości całego polskiego społeczeństwa, przekonania o konieczności ochrony przyrody i o znaczeniu przyrody dla turystyki.

- ★ Dbamy o to, aby przyroda była tematem wiodącym imprez turystycznych: zlotów, zjazdów, rajdów.
- ★ Wprowadzamy tematykę przyrodniczą do programów naszych spotkań, szkoleń, publikacji, wystaw i konkursów.
- ★ Promujemy odznakę „**Turysta Przyrodnik**”, której zdobywanie sprzyja popularyzacji idei turystyki przyjaznej przyrodzie. W roku 2008 jej zdobywanie z okazji jubileuszu zostało znacznie ułatwione.
- ★ Podejmujemy działania na rzecz poszerzania się szeregów **Opiekunów Przyrody PTTK**.
- ★ Chcemy, żeby nasz przykład wrażliwości na przyrodę i troski o nią, był zachętą do dbania o czyste góry, czyste lasy, czyste wody, i niezdewastowane krajobrazy.

Turysta Przyrodnik

Odznaka „**Turysta Przyrodnik**” ustanowiona została przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, na wniosek Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK w 1979 roku. Celem zdobywania odznaki jest budzenie zainteresowań przyrodniczych wśród turystów oraz inspiracja do działalności na rzecz ochrony polskiej przyrody. Wpisuje się ona w popularyzację idei turystyki zrównoważonej.

Odznaka „**Turysta Przyrodnik**”, cieszy się dużą popularnością szczególnie wśród młodzieży. Można ją zdobywać podczas wycieczek i wędrówek pieszych, motorowych, czy rowerowych zarówno w górach, jak i na nizinach. W ciągu roku zdobywa ją około 3000 osób. W 80 oddziałach PTTK na terenie kraju działają **Komisje Ochrony Przyrody**, a w 90 działają referaty, gdzie można zweryfikować odznakę „**Turysta Przyrodnik**”. Wśród kadry programowej naszego Towarzystwa uprawnienia **instruktorów ochrony przyrody** posiada 350 osób.

Opiekun Przyrody

Opiekunem Przyrody PTTK może zostać każda osoba, która interesuje się problemami ochrony przyrody, wyraża chęć pracy społecznej oraz posiada odpowiedni zasób wiedzy i umiejętności.

Przedmiotem opieki i ochrony mogą być np. rezerваты przyrody, pomniki przyrody, cenne krajobrazowo lub przyrodniczo obszary, w tym fragmenty lasu, przyrodnicze szlaki turystyczne, parki krajobrazowe, parki miejskie, tereny wypoczynku i turystyki, akweny.

Opiekunowie Przyrody są członkami kadry programowej PTTK.

Celem ich działania jest:

- ★ roztaczanie opieki nad powierzonymi im obiektami przyrodniczymi,
- ★ pomoc w tym zakresie organom państwowym,
- ★ dokładanie wszelkich starań, aby powierzony im obiekt uchronić przed zniszczeniem,
- ★ gromadzenie informacji na temat powierzonego im obiektu przyrodniczego,
- ★ popularyzowanie idei ochrony przyrody i naturalnego środowiska człowieka.

Turystyka zrównoważona

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zawsze opowiadało się za turystyką zrównoważoną. Jesteśmy zarówno tymi, którzy wędrując po polskich szlakach turystycznych wielorako wpływają na odwiedzane przez nas tereny przyrodnicze, jak i tymi, którzy chronią ojczystą przyrodę, dążą do zwiększenia obszarów chronionych, stymulują ruch turystyczny i dbają o to, aby nasze obiekty były przyjazne przyrodzie.

Tatrzańskie schronisko PTTK w Dolinie Roztoki. Baterie słoneczne na dachu dostarczają ekologicznej energii.

PTTK od roku 1998 realizuje program zmniejszenia uciążliwości obiektów zlokalizowanych na terenie parków narodowych współfinansowany przez „EkoFundusz” i NFOŚ iGW. Zaplanowano rewaloryzację 32 obiektów turystycznych poprzez modernizację kotłowni, budowę kolektorów słonecznych (wykonano już 13 takich instalacji), budowę lub modernizację oczyszczalni ścieków i kolektorów sanitarnych, budowę małych elektrowni wodnych oraz termoizolację obiektów.

Koncentrujemy się na podnoszeniu standardu obiektów ze szczególnym uwzględnieniem pomieszczeń sanitarnych udostępnianych nie tylko mieszkańcom, ale także wędrującym po szlakach turystom.

W latach 2005-2007 na ten cel przeznaczaliśmy ok. 6 ml. zł. własnych środków.

6

Z naszego kalendarza

- 1873** już w pierwszym Statucie Towarzystwa Tatrzańskiego pojawia się zapis o **ochronie przyrody**;
- 1908** w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym powstaje **Komisja Ochrony Osobliwości Przyrody**;
- 1954** zostaje utworzony **Tatrzański Park Narodowy**, do czego przyczynia się PTTK udostępniając na jego potrzeby ok. 1000 ha ziemi należącej do Towarzystwa;
- 1957** PTTK razem z LOP, PZW i PZł tworzy **Straż Ochrony Przyrody**;
- 1976** Bieszczadzki Oddział PTTK w Ustrzykach Dolnych współorganizuje pierwszą akcję **„Czyste Góry”**, która jest realizowana do dnia dzisiejszego;
- 1977-1979** z inicjatywy członków Komisji Ochrony Przyrody powstaje **9 parków krajobrazowych**;
- 1979** ustanowienie odznaki **„Turysta Przyrodnik”**;
- 1980** z inicjatywy PTTK i LOP rodzi się akcja **„Zielone Płuca Polski”**;
- 1988** PTTK zostaje członkiem **Europejskiej Federacji Parków Narodowych i Parków Natury**;
- 2003-2004** w ramach akcji **„U źródeł rzek”** członkowie ponad 100 oddziałów PTTK inwentaryzują i porządkują okolice źródeł polskich rzek;
- 2005-2006** wspólnie z Lasami Państwowymi realizujemy inicjatywę edukacyjno-wychowawczą **„Sadzimy Las”** skierowaną głównie do młodego pokolenia turystów i mającą na celu zwrócenie uwagi na szczególną rolę lasów w uprawianiu turystyki.

7

„Czyste Góry”

Śmiecie zebrane z bieszczadzskich szlaków trafiają do przeznaczonych dla nich pojemników.

Minęło już 32 lata od chwili, kiedy po raz pierwszy turyści przystąpili do sprzątnięcia Bieszczadów, a miało to miejsce w 1976 roku. Współorganizatorami tej akcji, najprawdopodobniej jednej z pierwszych na świecie, byli członkowie Bieszczadzkiego Oddziału PTTK w Ustrzykach Dolnych. Akcja ta od 1980 roku realizowana pod hasłem **„Czyste Góry”**, stała się wzorem dla innych **Oddziałów PTTK**.

Przez te wszystkie lata działalności tylko w Oddziale Bieszczadzkim PTTK wzięło w niej udział kilka tysięcy dzieci i młodzieży, nie tylko z naszego regionu, ale również

gości zaproszonych z Ukrainy i Słowacji. W tym okresie zniesiono z gór tony śmieci, a akcja nabrała rozmachu. Odbывается ona we wrześniu i trwa dwa dni. Ma na celu nie tylko sprzątnięcie szlaków turystycznych na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego, ale także szeroką edukację ekologiczną, która prowadzona jest przez pracowników BpPN na szlakach podczas zbierania śmieci, a kończy się konkursem.

8

PTTK należy do Międzynarodowego Stowarzyszenia Przyjaciół Przyrody – **NFI**, którego głównym obszarem zainteresowań jest aktywny wypoczynek wśród przyrody przy szczególnym uwzględnieniu ekologii. NFI promuje aktywną, przyjazną przyrodzie turystykę, oraz prowadzi schroniska turystyczne, w których członkom PTTK udzielane są rabaty. NFI organizuje różnego rodzaju akcje i kampanie na rzecz ochrony przyrody i zrównoważonej turystyki. Do sztandarowych działań NFI należy program **„Krajobraz Roku”**, który ma na celu promocję ciekawego pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenu, leżącego na granicy co najmniej dwóch państw. Podczas realizacji tego programu przeprowadzane są międzynarodowe spotkania, imprezy kulturalne oraz wydawane są publikacje. Na obszarze Polski zorganizowane zostały już dwie takie akcje. W latach 1993-4 tytuł „Krajobrazu Roku” nosiło ujście Odry, a w latach 2003-4 Ziemia Lubuska. Mamy nadzieję że współpraca między PTTK a NFI będzie rozwijała się coraz lepiej.

www.nfi.at

9

Słowo o nas

Członków PTTK łączy pasja uprawiania turystyki, poznawcza ciekawość i chęć odkrywania piękna swojego kraju, a także potrzeba społecznego działania.

Z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym – mądrzej, przyjemniej i łatwiej

Mądrzej – o sumę doświadczeń wielu pokoleń działaczy PTTK i PTTK, których mądrość jest naszym najcenniejszym kapitałem.

Przyjemniej – bo tylko u nas znajdziesz zrozumienie dla swoich turystycznych i krajoznawczych zainteresowań, oraz wspólny język z ludźmi oddanym podobnej pasji.

Łatwiej – bo system zniżek i ułatwień, którym dysponują nasi członkowie da Ci całkiem nowe możliwości działania.

PTTK zrzesza ponad **65000** członków, działających w ponad **2500** kół i klubów, które tworzą **330** oddziałów, terenowych jednostek posiadających osobowość prawną.

Zarząd Główny PTTK

**00-075 Warszawa, ul. Senatorska 11
tel. (0-22) 826 22 51, poczta@pttk.pl**

Projekt współfinansowany jest ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Wydawnictwo PTTK „Kraj” Warszawa 2008
Opracowanie: Andrzej Wielocha
Fotografie: Konrad Feliksbrodt, Marek Krzemiński, Maciej Maśliński, Grażyna Orłowska-Rybicka, Sławoj Tanaś, Andrzej Wielocha i inni.

10